

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Universitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Quam singulari

(+). Acum un sfert de veac lumea catolică era în fierbere mare. Papa de pe atunci, Piu X de sfântă pomenire, dase un decret ca deoparte trezise uimire, de altă parte bucurie și însufleșire de nedescris. Prea li-se părea liberal unora; inspirat de sus îl socotiau alții. Și adevărul faptelor a dat drept acestora din urmă. Bogăția de roade ce-au odrăslit măsurile și îngăduelile decretului *Quam singulari* la care ne gândim și noi din prilejul apropiatei comemorări sârbătorești a împlinirii alor 25 de ani dela data când a plecat din Vatican, nu poate fi prinsă în numeri și slove. Gândul din care a purces pomenita rânduială papală a fost acesta: Pruncii nu numai să fie lăsați, ci să fie duși cât mai de timpuriu la Isus Euharisticul! Prin cecece s'a reînnoit o veche și binecuvântată practică bisericescă.

Două lucruri a fixat Piu X prin decretul din 8 August 1910: 1. Vârsta la care cei mici se pot împărtăși pentru întâi dată. 2. Cunoștințele religioase ce trebuie să le aibă copiii pentru acel moment atât de însemnat în viața lor. Și s'a decretat, nu absolut, ci relativ, anul șapte al vârstei ca an al celei dintâi cuminecări. Cecece înseamnă că pot fi abateri dela regula generală, într-o cât unii prunci se poate s'ajungă la priceperea de lipsă binișor înainte de anul șapte, alții iarăși mai târzior. Cazurile acestea rămânând să le limpezească duhovnicii și părinții. În ce privește apoi cunoștințele religioase neapărat recerute la prima cuminecare, acelea sunt cele indicate mai apoi întocmai și de Noul Codice de Drept Bisericesc Apusean: „saltem mysteria necessaria necessitate medi ad salutem“, înțelese după cât îi ajută puterea lor de pricepere (Can. 854 § 3). Adecă să aibă idee despre următoarele adevăruri de credință: 1. Că este un Dumnezeu care răsplătește pe cei buni și pedepsește pe cei răi. 2. Că este un Dumnezeu, unul după fire și întreit după fețe. 3. Că a două Persoană din Sf. Treime s'a intrupat din Fecioara Maria; s'a răstignit; a murit, a fost îngropată și a înviat. Și că sub vălurile pâinii și a vinului consacrat se ascunde Sf. Trup și Sânge al Mântuitorului Isus Hristos.

Și eu aceasta s'a pus capăt atâtor nedumeriri mai mult ori mai puțin trase de păr: ba că pruncii n'au pricepere pentru adevărurile credinței; ba că sunt distrași; ba că una, ba că alta. Toate obiecțiunile ducând la o singură încheiere: prima împărtășire să se facă târziu; cât mai târziu cu putință. Iși uitau cei ce cântau pe struna aceasta că Doamne pușini mai sunt chiar și între adulți cei cari să poată adânci sf. Euharistie ca Doctorul Angelic, ori ca alți mari teologi ai Bisericii. Dar la ce subterfugii nu recurge slăbiciunea omenească, numai să scape de o îndatorire, fie ea și sfântă! Cum e datorința de a catehiza pe cei mici în măsura priceperii lor, înainte și după împărtășania dintâiu.

Drept comemorare vrednică de actul pontifical de acum un sfert de veac, S. Congregație a Sacramentelor a luat inițiativa de a rândui pe 15 August a. c. (Adormirea Precurately), pentru toată lumea catolică, împărtășania tuturor copiilor în stare de aceasta. — Mișcare măreață, în ritmul căreia, sigur, ne vom ști încadra și noi cu însufleșire și demnitate.

Adevărul mântuiește

Desmăț revizionist și greșeli antirevizioniste — Cazul dela Baiamare și „Universul“ — Spor de învrăjpire în paguba românismului

(*) In numărul nostru trecut vorbiam, despre „*Spiritul adevărului*“. Arătam că el trebuie să ne călăuzească pe toată linia. Și în lupta noastră națională.

Desmățul revizionist trebuie combătut cu toată energia. El primejduiește pacea lumii tocmai fiindcă se ridică împotriva adevărului și a dreptății firești, singurele temelii trainice ale conviețuirii și colaborării armonioase dintre neamuri. — Dar lupta antirevizionistă, pentruca să ducă la isbândă, nu trebuie să cadă în greșala adversarilor. Cu grijă scrupuloasă ea trebuie să rămână pe pământul solid al adevărului. Noi avem dreptatea pe partea noastră. Prin ea am biruit în milenarul nostru proces național. Ea este țaria noastră și acum. N'avem decât s'o punem, limpede, curată, în fața tuturor. Să lăsăm să grăiască adevărul. Și numai el. N'avem nevoie de șerpuiți periculoase, nici de răstălmăcirii. Ele vor sfârși prin a face suspectă însăși dreptatea, altfel evidentă, a cauzei pe care o apărăm. Antirevizionismul, așa cum îl înțelege și îl face d. Ghibu de ex. ne deservește. Mână apa pe moara adversarilor. Insultând și jignind, cu născociri ilariante, — hrănite fie dintr'o ignoranță monumentală fie dintr'o patimă maniacă — în dreapta și stânga, puteri cari ne sunt prietene, se va ajunge la rezultate exact opuse celor dorite.

Ne doare că suntem nevoiți să repetăm și să subliniem aceste adevăruri elementare. Și încă față de un organ de publicitate de greutatea „*Universului*“. Conducător în acțiunea antirevizionistă, firesc ar fi ca să se țină ferm pe această linie de luptă a adevărului. Și el însăși să pună la punct exagerări și devieri păgubitoare, cum au fost ieșirile dlui Ghibu la Bala-Mare. În interesul cauzei.

„*Universul*“ face exact contrarul. Pentru a pune pupăză pe colacul greșelilor dlui Ghibu, dă cuvântul dlui G. Lungulescu, care (în No. 166), sub titlul „confesionalism sau românism“, maltratează și mai crâncen adevărul. Civilizat în formă, articolul dlui L. este insultă gratuită la adresa Bisericii noastre și o necuviință față de conducătorii ei. — Iată de ce:

Intreg articolul e ticluit pentru a justifica o concluzie. Și anume că: Biserica unită și în special „anumiți slujitori ai ei“ (e vorba de Episcopii, cari îndrumază oficial această Biserică) „greșesc când pun disciplina confesională deasupra intereselor supreme ale statului și neamului românesc“. — Insultă gratuită și necuviință. Nici în trecut, nici astăzi Biserica noastră n'a avut nevoie de lecții de românism. Am mai spus-o și o repetăm: în

această materie noi suntem dascăli, nu elevi. D. Lungulescu știe foarte bine acest lucru. Chiar în acest articol ține să ne reamintească trecutul glorios al Blajului românesc și frățeasca lui împreună lucrare cu Biserica ortodoxă din Ardeal pe teren național. Cu toate că atunci lupta românească era ceva mai grea decât a scrie astăzi articole de înaltă muștrulială patriotică în „*Universul*“. Și, întâmplător, Episcopii noștri au stat în primele rânduri de bătaie în vremea urgiei trecute. N'au nevoie nici de certificate, nici de binevoitoare îndrumări din partea dlui Lungulescu.

Felul cum ajunge d. L. la concluzia sa patriotică, merită să fie cunoscut în deosebi. Este edificator și el. — Mai întâi, Dsa este îngrijorat de luptele confesionale din Ardeal. „In loc să lucreze unitar și în sensul intereselor superioare de stat, cele două biserici naționale, ortodoxă și unită, își irosesc puterile și prestigiul într'o adversitate tot mai accentuată, cu desăvârșire sterilă și mai ales dăunătoare intereselor superioare ale românismului“. Să zicem că-l așa. (Deși cele două biserici naționale mai fac și altceva, decât să se certe). Ar urma, ca d. L. să caute cauzele acestui conflict dureros. Nu o face. Ci lasă doar să se citească printre șire. Fiindcă, după această constatare, continuă așa: „La solemnitățile cu caracter național, unii dintre șefii și reprezentanții bisericii unite absentează în mod demonstrativ și refuză a lua parte la serviciul divin...“ Cecece, constituie o îndoită și gravă greșală.

Îndoită și gravă greșală comite, în realitate, d. L. Păcătulește împotriva logicei și împotriva adevărului deopotrivă. Cum adecă: de aia există luptă confesională în Ardeal, fiindcă episcopii uniți lipsesc dela serviciile divine ortodoxe cu prilejul serbărilor naționale? Ori poate această absență e o urmare a luptei confesionale? Legătura nu lasă nici cum. Mai ales când adevărul e atât de evident și n'are nevoie de întortochieturi. Există luptă confesională, fiindcă unii ierarhi dominanți și-au pus în cap să desfilințeze, cu foc și sabie, Biserica unită. Utilizează în acest scop mijloace inadmisibile și incalificabile. Uniții își apără existența și filia. Atâta-l tot. Numai d. L. nu știa acest lucru?

Iar în ce privește serbările naționale, e altă treabă. Noi socotim că suntem români și noi, ori ce păcate?! Avem, prin urmare dreptul să facem — și facem! — slujbe în propriile noastre biserici. Cari sunt f. f. românești. Pretindem ca autoritățile românești să dea acestor slujbe cinstea ce li-se cuvine și pe care o merităm. Până acum însă, guver-

nele n'au luat măsuri drepte. Ele lasă să fim jigniți cu toate prilejurile. Treabă de care se îngrijesc, cu multă osârdie, frații noștri dominanți. Spre a-și dovedi dominanța. Este, evident, o situație intolerabilă. În care dreptatea este lărăși, întreagă, pe partea noastră. Dacă vrea să servească neamul, contribuind la împăcarea celor două biserici, d. L. ar trebui să stăruie pentru a ni-se face dreptate. Să ceară să nu mai fim umiliți și jigniți. Ar fi atât de ușor să se ia măsuri cinstitute, cari să împace „demnitatea” ambelor biserici, deodată cu demnitatea și interesele neamului. De ce nu se iau?

*

Asta nu-i destul. D. L. ține să mai adaogă „o îndoită și gravă greșeală” la cele de mai sus. Pentru a dovedi că „această luptă [confesională] a luat forme extrem de grave și care vin în conflict direct cu interesele superioare ale românismului”, Dsa citează cazul Ghibu dela Baia-mare. Și cum încă? Il prezintă mai rău decât tendențios. Denaturează adevărul, pentru a putea arăta pe Preasf. Alexandru Rusu într'o lumină deadreptul calomnioasă. Zice adică Dsa așa: d. Ghibu „a arătat cum catolicismul maghiar a mers până în a face și din cărțile de rugăciuni... etc.” propagandă revizionistă. Atunci „spre surprinderea generală, ep. Al. R. ridicându-se din lojă a început să polemizeze cu vorbitorul, punându-se pe tema apărării catolicismului unguresc... etc.”

Câte cuvinte atâtea falșuri și atâtea îndrăzneli. Mai întâi: ce legătură este între lupta celor două biserici românești și cazul Ghibu? Pe această temă antirevizionistă se ceartă ele? Uniții sunt în slujba ungarilor? Asta vrea s'o spună d. L.? Să aibă curajul și să vorbească deschis. Insinuările deghizate nu-l fac cinste. Și dacă asta îi e convingerea, să-i fie de bine. Nu vom polemiza cu Dsa. Il vom trata așa cum merită toți calomniatorii: il vom trântii în față întreg disprețul Bisericii noastre și vom merge netulburăți înainte pe calea noastră românească, în ciuda tuturor jignirilor și insultelor nesocotite ce ni-se aduc. Adevărul tot va birui în cele din urmă.

Al doilea lucru: d. L. înfățișează tenden-

țios, denaturat, faptele petrecute cu prilejul conferinței din Ghibu la Baia-mare. D. Gh. n'a atăcat numai catolicismul maghiar. A atăcat Roma. Și încă cu o insolență uimitoare. A spus despre ea nerozii uluitoare. Vrea, cu orice preț, să pună pe Papa în fruntea revizionistilor unguri. Până și sârbătoarea „Regelui Hristos” numai pentru ei, pentru unguri, a făcut-o. Ei bine, pentru obrazul românismului, astfel de atureli nu puteau fi lăsate să circule liber. Un prelat catolic avea o elementară datorie să le rectifice. Pe acestea; nu cecece a fost adevăr în spusele d. Ghibu. Care liber este să atace pe unguri. Și pe catolicii unguri. Dacă ei fac și prin biserică revizionism, cu atât mai mult. Pentru că biserică catolică crește, pretutindeni în lume, cetățeni loiali și patrioți. Aceia cari fac altfel, sunt departe de spiritul și legile catolice. Trebuie condannați cu cea mai mare severitate. Dacă, bineînțeles, sunt cu adevărat vinovați. Ceece trebuie dovedit. Cu argumente certe și concludente. Nu știm cum a făcut acest lucru d. Ghibu. Rezumatul conferinței lui, din „Universul”, nu ne-a convins. Unele din dovezile sale sunt evident trase de păr.

Prin urmare: d. Ghibu trebuia rectificat, pe loc. Era o datorie românească aceasta. De ce să insultăm, în întruniri publice, fără nici un motiv, Sf. Scaun? Facem cu asta un serviciu țării? De loc. Și dacă maghiarii catolici au vină revizionistă, să-i osândim. Să nu-i acuzăm însă și pe nedrept. De ce să exagerăm și să răstălmăcim? Numai ca să-i îndârjim și mai rău? Servim printr'asta cauza națională? — De loc.

*

Și servește această cauză articolul d. L. care schimonosește adevărul așa cum am arătat? De loc. Lasă în urma sa amărăciune și spor de desbinare. Asta o dorește? Credem că nu. De aceea ar fi de dorit ca, pe viitor, și Dsa și „Universul” și antirevizionismul, să apuce alt drum: acel al respectului sincer și întreg pentru adevăr. Numai adevărul ne va mântui. Numai el va face dreptate și pace între confesiuni și între popoare. Numai pe el se poate clădi viitorul României!

Ziua restaurației la Blaj. Am pomnit în numărul nostru trecut, solemnitățile, cu adevărat strălucite, cu cari a prăznuit Blajul a cincea aniversare a restaurației. Completând raportul nostru sumar, ținem să remarcăm din șirul entuziastelor manifestări patriotice cari au cuprins ziua întreagă, în chip deosebit recepția dela palatul mitropolitan, care a avut loc după sf. Liturghie din catedrală și după defilarea școalelor încheiată în fața bătrânei reședințe. A participat la această recepție toată elita Blajului, clerici și mireni, în frunte cu reprezentanții tuturor autorităților, exprimându-și cu toții sentimentele de sincer devotament pentru Tron și Rege. Aceste sentimente le tălmăcește telegrama omagială trimisă M. S. Regelui de către pâr. Dr. V. Macaveiu, vicar capitular:

În catedrala Mitropoliei care păstrează încă ecoul cuvintelor de înaltă apreciere ale fostului Moștenitor de tron rostite cu prilejul înscăunării primului Mitropolit al Bisericii române unite din România întregită — regretatul Vasile Suclu — prăznuind astăzi a cincea aniversare dela urcarea pe tron a Majestății Voastre — depunem respectuos omagiile Clerului și ale poporului credincios din Arhidieceza de Alba Iulia și Făgăraș, împreună cu intelectualii din Blaj, implorând Providența divină ca să dea Majestății Voastre glorioasă și îndelungă domnie, pentru înălțarea Țării și pentru fericirea neamului românesc.

La aceste cuvinte omagiale, M. Sa a binevoit a da următorul răspuns telegrafic:

Vicar MACAVEIU BLAJ. Mulțumesc Mitropoliei Blajului pentru omagiile ei. CAROL

Praznic agrist la Beiuș

Donă zile a ținut la Beiuș *congresul eparhial* al Agrului orădan: în 1 și 2 Iunie c. Și se poate spune că a fost o splendidă manifestare de credință a românilor uniți din părțile bihorene, cu participanți intelectuali și lume dela sate din toate părțile eparhiei. În ziua dintâi s'a ținut *ședința preliminară* ce

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Laudă secerișului

de Iulian Vesper*)

Grăul e singur în fața Domnului și așteaptă secerătorii
Rugătoare se apleacă spicele: Doamne, cuvântul
[Țau a fost soare
Și pământul mănos a fost inima Ța. Ți-am simțit
[adierea vestmintelor
In serile prelungi ale vieții.
Măhnirile și îndoelile Tale le-am ghicit în singurătățile noastre.
Când Te-au izgonit oamenii din cetăți, ogoarele
[Ți-au desehis cărări de miresme
Și fruntea Ți-ai odihnit pe fruntea tuturor zărilor.
Doamne, secerătorii ne vor răpi soarele și aurul.
Și cântecul nostru nu va mai fi rugă pentru slăvile Tale.
Zise Isus: Spicelor înțelepte și bune. Darul vieții
Mai luminos e ca aurul și soarele. Moartea răscumpără învierea
Și viața de-apururi. Veți răsări în ogoarele cerurilor
[liniștite și veșnice.
Mulțumite spicele așteptau secerătorii,
Iată-i. Cântec de slavă leagănd colinele albe.

Grăul murea liniștit în fulgerul coaselor.

*Vântul adia. O dumnezeiască mireasmă învălmășia ogoarele.
Colinele străluceau și o mare fericire se risiepa în aer.*

Unirea Bisericilor Românești

— Rânduri ale unui mirean de bine —

Revista periodică lunară *Sic Cogito...*, scrisă în întregime de d. Dr. Victor Corbul, medic-colonel în retragere (Cluj) aduce în al său Nr. 5 de pe Maiu c. o seamă de reflexii judicioase în legătură cu marea problemă a unirii celor două Biserici Românești. Prilej pentru aceasta i-a dat broșura pâr. I. Georgescu: Bisericele Românești, despre care a fost vorba în gazeta noastră. Dealtfel d. Dr. Corbul și-a mai spus cuvântul, foarte răspicat, în cauză, și în 1932, și tot în coloanele revistei Dsale. Așa că de astădată n'a avut decât să rezume cele scrise acum trei ani. În ceea ce urmează dăm loc și noi acestui rezumat care redă întocmai ideile autorului:

Unirea bisericilor românești o află nu numai oportună, ci și foarte necesară și încă cât mai curând, fără învinși și fără învingători; chestiunea ar trebui discutată — sine ira et studio — de capii celor 2 biserici românești, cu concursul unor oameni învățați, dar și buni patrioți — preoți și mireni, — să se scrie un memoriu cu condițiunile celor 2 biserici și eu cuget că pontificele roman ar admite toate cele cerute în memoriu. — Observațiunea unora că încercările de împăcare de mai înainte n'au reușit, nu are rost; atunci

era vorba de o aranjare între biserică apuseană și cea răsăriteană în toto, a cărei 4 patriarhi erau greci, ruși, bulgari, etc. iar acum e vorba numai de cele 2 biserici românești, deci unificarea e ca și sigură. Dealtmintearea desbinarea dela 1054 nu a fost dictată de mari diferențe dogmatice, ci mai mult de politică; ba ce e mai mult, cel mai aprig luptător pentru desbinarea de Roma, a fost patriarhul Fotie, care nici nu era preot, ci comandantul gărilor imperiale din Constantinopol și fiind om energic a fost denumit de patriarh pentru a înfăptui desbinarea; și oare Românii de pe atunci în deplină cunoștință de cauză s'au despărțit de Roma? Nu și încă odată nu; nu i-a întrebat nime, despărțirea le-a fost impusă politiceste, căci superiorii bisericilor erau de origine streină, greci, bulgari, etc. cărora le-a convenit aceasta!

[...] Contra unirii cu Roma ar fi unii intelectuali români de origine etnică streină (greci, bulgari, semiți, etc.), cari nu ar vedea cu ochi buni apropierea de latinitatea apuseană.

Unirea bisericii rom. cu cea apuseană ar fi pentru Români o fericire: odata pentru totdeauna ne-am vedea eliberați de legăturile nenaturale cu biserică slavă (rusă, bulgară etc.) și ne-ar lega și mai strâns ca până acuma de latinitatea apuseană cu care ne mândrim la toate ocaziunile.

Chestiunea bisericii românești astăzi nu se mai poate discuta din punct de vedere

*) Din placheta de versuri: *constelații*, despre care scriam la rubrica „Cărți și Reviste” din nr. tr. (N. R.)

s'a prelungit până la miezul nopții. Greul a rămas însă pe a doua zi, când, după slujba pontificală, s'a aranjat o impunătoare *procesune euharistică*, urmând, apoi, numai decât, *deschiderea solemnă a congresului* în sala festivă a liceului „S. Vulcan“, cu apostolic cuvânt de deschidere, rostit de pâr. *episcop Valeriu Traian* al Orăzii. Vorbesc frumos și cu miez și celalaltii oratori festivi, dintre cari remarcăm pe dd. Dr. V. German, președ. Agrului diecezan și Dr. Bozac, președ. Agrului belușan. Face impresie bună cuvântul protop. ortodox Petru G. Popp cu lozinka sănătoasă: Cele două biserici naționale să stea totdeauna alături întru apărarea patrimoniului național.

După ședința festivă s'a ținut și o instructivă *adunare populară* cu vorbe calde și cumiști, ca după masă să aibă loc *ședința publică administrativă*, la care vin cu idei și propuneri de arzătoare actualitate o seamă de fruntași ai vieții noastre social-culturale-bisericești din acele părți (L. Tăutu, V. German, A. Cosma, I. Bata, I. Bal, I. Georgescu etc.). *Moțiunea* votată de acest congres e sinteza grăitoare a preocupărilor actuale ale Agrului:

1. Congresul eparhial al Agrului Oradea... autoriză Comitetul eparhial să folosească toate mijloacele pentru înmulțirea organizațiilor locale și pentru continuarea cât mai rodnică a activității începute.

2. Ingrijit de consolidarea suflutească a Țării la hotarele de Vest, reprobă și regretă folosirea până și a patrioticele acțiuni de colonizare ca unealtă de tulburare și de slăbire a unității suflutești ce a existat la frontiera de Vest.

3. Viu impresionat de slăbirea și alocurea de încetarea armoniei și tradiționalei colaborări a bisericii și a școlii la formarea religioasă, morală și națională a sufletului copiilor din școala primară, cere Ministrului Instrucțiunii în comunele cu Biserici române unite și învățători de această religie, apți a colabora, în biserică și în școală, cu preotul pentru formarea religioasă și culturală a sătenilor și a copiilor.

dogmatic; *astăzi trebuie să decidă numai și numai punctul de vedere național românesc.*

Ceeace spun savanții slavi (ruși) despre unire nu se poate primi cu sinceritate, ei au interes ca românii să rămână ortodocși, ca odată și odată să poată fi contopiți cu rușii; cea mai bună dovadă în privința aceasta este Memoriul-Pastoral al Mitropolitului rus din Moscova, care în 1932 fu trimis Patriarhului României și mitropolitului Gurie din Chișinău, pretinzând drepturi canonice asupra bisericii din Basarabia și declarând că consideră pe episcopul Gurie numai ca provizoriu în acest post (Curentul din 18—IV 1932).

Apoi cine nu-și aduce aminte de soborul ortodox dela Muntele Athos, unde călugării au năvălit cu băte asupra congresiștilor și soborul s'a putut ținea numai sub scutul balonetelor, iar mai apoi un patriarh a excomunicat pe un altul, nerecunoscându-l; unde se întâmplă așa ceva în Apus? e asta o legătură religioasă deamă pentru România-Mare?

Și dacă vre-odată România va fi sortită să dispară ca stat de sine stătător, numai din cauza legăturilor nenaturale va fi!...

Dacă „Geniul bun“ al României a înfăptuit o „România Mare“, cum nici cel mai fanatic visător nu și-o putea închipui, să nu poată înfăptui o „unire“ căreia îi stau în cale așa puține piedeci serioase?

[...]Credem că momentul suprem va afla pe toți Românii în marea tabără a Gintei Latine.

4. Alarmat de tendința puterilor oculte, vrășmașe bisericii, de a pauperiza clerul, pe însufleșii apostoli ai ideii naționale creștine, prin continue amputări de salarii, protestează împotriva acestei slăbiri sistematice a celui mai rezistent element împotriva curentelor subversive și dușmănoase țării și cere celor în drept așezarea clerului pe o treaptă de salarizare potrivită gradului lor de cultură și formare, conform unei legi de armonizare juste și drepte.

5. Ingrijit de soartea și viitorul acestui neam, mai ales aici la granița de Vest, unde elementul românesc trebuie să fie în preponderanță, ca element de veghe, străjer și dig de apărare, protestează împotriva introducerii în codul penal al Țării a licenței desfrânate a avortului medical, cerând comitetului Central al Agrului ca la timpul oportun să facă toate demersurile necesare pentru împiedecarea acestei crime naționale.

6. În aceeași ordine de idei cere Comitetului Central să stăruiască cu energie la înfăptuirea integrală a punctelor cuprinse în Moțiunea congresului general dela Lugoj.

7. Congresul eparhiei îndrumă organele sale subalterne să se preocupe de crearea și sprijinirea, în toate centrele urbane, a micel burghezimi, meseriași, comercianți și ucenici români, cari formează un element valoros și de încredere al bisericii și al neamului.

Nouii norme pentru salarizarea clerului. „Universul“ publică o seamă de declarații recente, făcute de către d. ministru *Al. Lapedatu*, la Iași, înaintea unei delegații de preoți. Gazeta pomenită spune, că ar fi vorba numai de salarizarea clerului „ortodox“ Cum însă cultele, în chip necesar, trebuiesc tratate la fel, e clar că noua declarație ministerială interesează pe toată lumea. Iată cuprinsul ei:

Bugetul bisericii ortodoxe pe anul în curs va fi rectificat în sensul că salariul tuturor membrilor clerului, preoții și cântăreții, care actualmente e inferior celui din anul trecut, *va fi readus la nivelul salariului din anul trecut.* — Chiar gradațiile din anul acesta vor fi plătite, în cazul că se va suspenda decizia generală prin care se oprește plata gradațiilor noi.

În ce privește viitoarea salarizare, atât guvernul cât și d-sa au decis următoarele:

Să aducă la toamnă o lege de *armonizarea salariilor funcționarilor publici.* Înăuntrul acestei legi, se vor stabili și salariile clerului pe următoarele principii:

1. Preoții vor primi dela stat un *salar echivalent cu acela al corpului didactic* și anume: cei dela țară un salariu de învățător, iar cei dela oraș un salariu de profesor.

2. Bisericile cu averi proprii vor contribui la salariile clerului cu cât vor putea: adică, dacă veniturile acestea vor permite, cu salariul întreg. — Acolo unde aceste venituri nu sunt îndestulătoare, cu o sumă corespunzătoare, statul adaogând restul până la completarea salariului legal.

3. În nici un caz, veniturile serviciilor religioase nu vor fi socotite ca avere proprie a parohiei și nici la salarizarea personalului bisericesc.

4. O parte din pământurile azi în folosința personalului parohiilor va fi lăsată mai departe cu această destinație, fără să fie socotită la salariu, iar restul venitului din pământ, case etc., se va socoti la venitul parohiei.

5. În ce privește cumulul, el se va aplica clerului în conformitate cu dispozițiile legii generale a cumulului.

Aceste declarațiuni n'au fost confirmate, dar nici desmintite. Par deci autentice. Pentru

a le comenta, mai avem încă nevoie de oarecari lămuriri. În special privitor la rectificarea bugetului în curs. Se va face numai pentru clerul „ortodox“? Cu neputință. — Iar pentru viitoarea lege de armonizare nu poate să nu țină seamă de cvalificația funcționarului și a preotului. Nu e cu putință să se dea salariu de învățător unui licențiat în teologie numai pentru vina de-a munci la sate. Nedreptatea ar fi prea strigătoare.

Să nu judecăm însă pripit. În curând va trebui să știm mai mult!

Lucrare bine venită. E lucrarea: „*Așa a iubit Dumnezeu lumea*“ sau Inima lui Isus, focar de dragoste dumnezească față de oameni, de Pâr. *Petru Tămăian*, protonotar apostolic, canonic în capitulul din Oradea (1935, 152 pag. format 8° mic, prețul 25 lei + porto). Literatura cultă românească nu se poate lăuda cu multe și valoroase lucrări religioase, originale. Ne lipsește o ediție a Sfintei Scripturi. Numai profesorii și studenții teologi știu, cât de anevoie pot înainta, în studiile biblice, din lipsa unei asemenea ediții. Un străin, cercetând nu de mult țara noastră, spunea că ea nici nu e atinsă de spiritul creștinismului. La înălțarea Domnului, se încheie, precum se știe, Anul sfânt, proclamat de Sfântul Părinte Papa dela Roma pentru întreaga lume creștină, afară de Cetatea Eternă, și propovăduit la noi de Prea Sfințiii noștri Chiriarihi, în condițiile cunoscută. Afară de broșura despre regalitatea lui Hristos, scrisă de d. Prof. Iosif Frolo și editată de harnica secție București a AGRU-lui de sub președinția d-lui Dr. Aristotel Banciu, acest an sfânt nu știm să ne fi prilejit nici o lucrare deosebită. (Nu vorbim de articolele răsfirate prin cele ziare și reviste).

De aceea e cu atât mai bine venită noua tipăritură a Pâr. P. Tămăian dela Oradea care prin studiile, meditațiile, îndeletnicirile de duhovnic seminarial de ani de zile, e netăgăduit unul din cei mai indicați să vorbească despre noțiunea Dumnezeului adevărat, despre inima lui Isus, focar arzător de dragoste dumnezească, despre iubirea Lui pentru prunci, pentru săraci, pentru bolnavi, pentru păcătoși, pentru jertfă, pentru jertfa liturgică și pentru euharistie, pentru Prea Curata Fecioară și, în sfârșit, pentru mireasa sa mistică, pentru Biserică. Argumentele puternice și compoziția măiastră vor face lectura acestor zece capitole nespuse de plăcută și folositoare.

Prin publicații ca aceasta și ca cele ce au precedat-o (Fizica, Viața Sf. Ioan Gură de Aur, Istoria Seminarului și a educației clerului din Oradea etc.), Ilustritatea Sa își justifică nu numai titlul înalt obținut dela Sfântul Părinte, ci însăși chemarea de canonic, despre care Conciliul nostru provincial dintăiu (Tit. II cap V) prevede, între altele, că trebuie „să lucreze cu toate puterile la cultivarea științelor, înflorirea Bisericii și sporirea S. Uniri“. (ic.).

În pământul străbunilor. Osemintele strălucitului domnitor moldovean și cărturar cu renume european, care a fost *Dimitrie Cantemir*, se odihneau, din 1723, în țernă rusească. Luna aceasta au fost însă aduse, pe nava „Principesa Maria“ în țara de baștină a celui ce cu atâta dragoste și superioară înțelegere știuse să descrie, odinioară, scumpa sa Moldovă cu toate comorile ei etice, etnice, culturale și naturale. — Deacum rămășițele pământești ale fostului domnitor moldovean, sfetnic intim al lui Petru cel Mare și membru al Academiei de științe din Berlin, se vor odihni în catedrala Iașilor, împrejmuite de admirația și dragostea tuturor celor de-un sânge și de-o limbă.

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a făcut mai nou următoarele numiri: pâr. *Gheorghe Nicoară* din Așintș, paroh la Mihalt; pâr. *Moise Sârbu* din Hamba, admin. paroh. la Spătac; pâr. *Martin Socaciu* din Turia, admin. paroh. la Dumitra. — Pâr. *Dr. Septimiu Todoran*, prof. de teologie, și pâr. *Dr. Leon Sârbu*, spiritualul seminarial, au fost numiți asesori la tribunalul matrimonial de a II-a instanță, pentru Arhidieceză.

— In eparhia Clujului: pâr. *Petru Domșa* din Cluj-Mănăștur II a fost distins de protopop onorar; pâr. *Gavril Blaga* din Vima Mare a fost trecut la Șasa; pâr. *Petru Tofan* din Romuli a fost numit admin. parohial la Mititeiu, iar nou-hirotonitul pâr. *Emil Catenariu* a fost numit admin. paroh. la Vima Mare.

Păstorul cel mare în mijlocul turmei. Intru cercetarea oțelilor de sub ascultarea sa neobositul ierarh *Iuliu al Clujului* mai în urmă a ținut să viziteze în persoană mai multe parohii. De acest noroc au avut parte *Felurdenii* și *Câmpeneștii* din jud. Cluj, după cari au urmat la rând *Râpa de jos*, *Râpa de sus* și *Dumbrava* din jud. Mureș. Binele sufletesc făcut de prezența, cuvântările rostite și slujbele săvârșite de Marele Păstor, nu poate fi prins în slove, pe hârtie.

Licențiații din acest an ai Academiei noastre Teologice. In decursul anului școlar 1934—1935 la Academia Teologică din Blaj au fost două sesiuni de examene pentru câștigarea licenței în Sf. Teologie. Dintre cei ce s'au prezentat la sesiunea din Februarie (6—7) au reușit: Absolventul de teologie *Gh. Câmpeanu* (Arhidieceză); pâr. *Ioan Mateiu* (eparhia Orășii); pâr. *Gheorghe Nicoară* vprot. on. (Arhidieceză); pâr. *Iovu Popa* (Arhidieceză) și absolv. de teologie *Eugeniu Potoran* (eparhia Orășii); In sesiunea din Iunie (18—20) au reușit: pr. *Izidor Horgoș* (eparhia Clujului); absolv. de teol. *Ștefan Medveșan* (Arhidieceză); pr. *Vasile Oltean* (Arhidieceză); pr. *Iitu Pop* (eparhia Orășii); pr. *Stanislau Iontuc* (eparhia Maramureșului); absolv. de teologie *Traian Iurcu* (Arhidieceză) și pr. *Gheorghe Vereș* (eparhia Orășii). — Felicitările noastre!

Convertiri cu răsunet. Face senzație trecerea la catolicism a vice-amiralului *John Kim Thurn*, care are comanda flotei engleze în apele Mediteranei. Primirea în sânul Bisericii lui Hristos i-a făcut-o pâr. Basile Wedge, benedictin. — Din Olanda altă știre de aceeaș natură: s'a făcut catolic *M. Marchant*, ministrul instrucțiunii publice, lungă vreme razim puternic și fruntaș al partidului radical.

Locale. Sâmbăta viitoare, de praznicul Sf. Apostoli Petru și Pavel, va predica în catedrală pâr. *Dr. Argustin Tatar*, canonic mitropolitan, iar Dumineca ce-i urmează va predica pâr. *Eugen Bucur*, prof. la liceul de băeți.

— Fetitele dela școala primară din Institutul Recunoștinții, sub conducerea, pricepută și devotată, a dșoarelor învățătoare Cojocarlu și Petran, au aranjat Dumineca trecută un foarte drăguț *festival artistic*, în sala de gimn. a liceului de băeți. S'a jucat, în cadru de cântece și declamări, piesa *»Ileana Consinzeana«* ca să se încheie cu un reușit program de gimnastică străjerițerească.

Momente mișcătoare. In după amiaza Duminecii trecute capela Școlii Normale de băeți a fost mărturia unor momente într'adevăr mișcătoare. Au fost promovați, adică, în acea după amiază, cu fastul ritual obișnuit, 8 membri candidați și 3 membri ordinari în congregația

mariană *»Maica Luminei«* dela Școala Comercială sup. de băeți din loc, de sub conducerea pâr. Dr. Ioan Suci, prof. de religie. Imediat după aceea, și tot acolo, s'a administrat apoi taina sf. mir tinerilor convertiți Alex. Hegedüş și Samoilă Lengyel. Cele două slujbe le-a făcut pâr. Dumitru Neda. Cuvântări ocazionale au rostit pâr. Neda (pentru congreganiști) și pâr. Dr. Aug. Tatar, canonic mitrop. (pentru cei doi neoconvertiți miruiți).

„Luna Brăilei“. După *»Luna Bucureștilor«* vom avea și *»Luna Brăilei«*. Inaugurarea se va face în ziua de 22 Iunie c., cu mare fast. In această zi va avea loc la Teatrul Comunal un festival artistic ce va începe cu *»Rapsodia brăileană«*, executată de orchestra filarmonică. Totul va fi aranjat de așa ca să scoată în evidență aportul artistic și cultural al Brăilei și specificul etosului *»neamului de oameni«* din acel colț al Dunării. Președinte de onoare al Asociației Presei Brăilene, care a luat asupra sa sarcina de a organiza aceste manifestațiuni, este d. *Leonte Moldovan*, fiu al Ardealului și al Bisericii noastre.

Exerciții spirituale pentru șomeri. Cele dintăiu s'au ținut la *Hofheim* (Germania) în casa de exerciții a Părinților Franciscani. In patru ani (1931—1934) s'a putut face acest bine la 995 persoane; bărbați și tineri muncitori șomeri. Grație ajutoarelor materiale date de binefăcători ce au dorit să rămână necunoscuți, aceste deprinderi sfinte au putut fi continuate și acest an, cu un număr urcat de participanți. De prezent acest număr a atins cifra însemnată de 2381 de inși în total general.

Pocălnța fiului rățăcit. Răspunde la numele *Dr. Krenn*; a fost preot catolic în Austria de jos; a apostatat; acum s'a refintors la biserica pe care o părăsise cu sgomot. Și împotriva căreia a lucrat fără preget în patria sa, în Elveția și Cehoslovacia, conferențind mult mai ales printre muncitori. De curând a luat parte la o adunare muncitorească în Viena. Aci i-s'a dat prilej să facă o mărturisire publică. Și a făcut-o. *»Nebun ce-am fost, — a declarat dânsul, — m'am lăsat momit de lume, crezând că voi găsi fericirea aiurea, și nu în Dumnezeu și Biserica Sa. Dar trebuie să v'o spun, că, atât pentru sufletele noastre, cât și pentru societate în general, nu există pace și libertate decât în umila imitare a lui Hristos«.*

„Și noi iubim pe Isa și Miriam“. Părinții jezuiți au la *Bagdad* un colegiu pentru tineretul ținutului, fără deosebire de neam și crez religios. In cl. I, anul în curs, se află 22 creștini de diferite rituri, trei evrei și trei musulmani. De sărbători *P. E. Madras S. I.* dirigintele clasei, a împărțit elevilor creștini mici iconițe cu inscripții potrivite praznicului. Ne creștinilor, ca nu cumva să-i jignească în sentimentele lor, nu le-a dat. Micii musulmani au venit însă ei la dânsul și i-au cerut. *»Dar voi sunteți musulmani!«* — le zice preotul — *»v'ați gândit deci bine când ați venit să cereți iconițe creștine?«* Răspunsul lor a fost, pe cât de prompt, pe atât de frapant: *»Doar și noi iubim pe Isa și Miriam!«* (Așa se cheamă în l. arabă Isus și Maria). — Firește că dorința li-s'a împlinit cu cea mai mare plăcere și promptitudine.

„Noi, leul lui Iuda...“ Telegrama trimisă Societății Națiunilor de Haile Selesie, împăratul Abisiniei, n'a fost dată publicității decât cu întârziere. Faptul a dat loc la feldefel de interpretări, cari toate s'a dovedit acum c'au dat greș. Adevărata pricină a întârzierii din chestie a fost bătaia de cap ce le-a dat-o celor dela Secretariatul Ligii traducerea telegramii împărătești, căci le-a răpit talmăcitorilor o zi întreagă. Peste așa belșug de flori stilistice nu mai dă-

duseră. Mai ales cuvintele de începătură: *»leul lui Iuda, împăratul Etiopiei...«* i-a pus gânduri, căci nu știau ce să facă cu *»leul lui Iuda«*, de care se temeau că o să dea loc răstălmăcirii. Până când, după desbateri de s'au decis să elimine din traducere acel atribut începând mai simplu: *»Noi, împăratul Etiopiei...«* — Cum a și apărut apoi în comunicatele de presă publicitate.

Telefonul „Unirea“

B. Cluj. „Congresul preoților români uniți“ a fost „contramandat“ și totuși și-a ales un „comitet provizoriu“, pentru că să se țină „în curând tot la Cluj“ cu autorizația forurilor bisericești, etc. — așa cum s'a spus în *»România Nouă«* (22. VI) — pentru noi e o mare surpriză. N-am știut de el. Nu știm cine, cum, când, de ce l-a convocat. Nu ne putem, deci, pronunța asupra lui. Viitorul ne va lămuri. Atunci ne vom spune cuvântul. Dacă va fi cazul!

„Glasul Monahilor“. București. Un canon vechi cât arta scrisului este acesta: Cade-se acela care scrie prin gazete, chiar monah de s'ar tîmpla să fie, să iubească de adevăr, și puțină glorie să aibă și nici pe uituc să nu se potrivească. — Dacă ați urma această lege, nu v-ați mai căzni cu solii și sfaturi ciudate, acele pe care ni-le dați. Dacă ați căuta adevărul, recunoașteți și cucerniciile Voastre ceace știe toată lumea: vredniciile Bisericii unite pentru românism. Amintindu-le celor ce, cu patimă și reacredință, vreau să întunece, noi nu ne lăudăm, ci constatăm, cu toată simplitatea, adevărul. Apoi: ne-ar plăcea să știm unde cum am tăgăduit noi „strădania clerului ortodox“ pentru conștiința națională? — In urmă: puțină judecată și în morie dacă ați avea, nu v-ați mai face de răs cu poezia celor petrecute la încoronarea regelui Ferdinand. Fiindcă lucrurile s-au lămurit de o mie de ori. Dacă puteți pricepe în două vorbe, v-o mai spunem odău: episcopii noștri n-au intrat în Catedrala ortodoxă fiindcă au făcut slujbă în propria noastră biserică. Dacă ar fi făcut altfel, nimeni n-ar fi strigat mai tare împotriva lor decât „Glasul Monahilor“ care, pe drept cuvânt, se ridică împotriva amestecului la slujbe ortodoxe, a celor de altă credință. — Ați înțeles?

P. Reghin. Suntem în măsură să dăm informațiuni sigure, cari vor fi primite de toți ai noștri cu bucurie mare. — Vechile noastre dorințe de-a avea așezământ românesc propriu în Cetatea eternă, s'au și împlinit. Sfântul Părinte ne-a dat o foarte drăguță biserică în forul lui Traian, aproape de columna care amintește de atâtea veacuri originea noastră romană. In același timp, clădirea seminarului românesc de pe monte Giannicolone terminată. O mică minune de frumuseță și confort modern. In Octombrie va fi inaugurată și dată destinației sale. — De sigur că pentru sărbătorirea acestui moment istoric va trebui să ne găsim în Roma cât de mulți și cât mai impunător cu putință. Va trebui să facem un mare pelerinaj național. Pe cât știm, Comitetul de direcție al Agrului, în ultima sa ședință, s'a ocupat de chestiune și a decis organizarea călătoriei. Se proiectează, în legătură, și un drum prin Franța. Pentru ceice vor și pot — Amănunte în curând. Altădată însă e bine să știm de pe acum; pentru a nu ne încurca cu alte vilegiaturi peste vară, rezervându-ne „locușele“ pentru marea drum din toamnă.

„Cronica Romanului“. Roman. Canonicele care „funcționează la Oradea și domiciliază la București“, în însărcinări de spion prin ministere, misionar al catolicismului și mai ales detractor al ortodoxiei românești, este o pură născocire a „Renașterii“ din Cluj. Astfel de acrobații șuchiate sunt la ordinea zilei în pomenita publicație dominantă. De aceea pe noi nu ne-a mirat și nu ne-a surprins. De neînțeles este însă cum de Dr. puteți lua de bani buni tot ce se scrie în „Renașterea“. Ne place să credem, că nu o cititi decât întâmplător și, în consecință, nu o cunoașteți deajuns. Altfel ar trebui să spunem, că și SS. Voastre căutați nod în pură și prilej de ceartă cu orice preț. Ceeace n'ar fi chiar frumos și nici prea ortodox!

Publicațiune

In ziua de 26 Iunie a. c. orele 11 a. m. curatoratul parohiei române unite din *Fildul de sus*, va ține o nouă licitație publică mînuindă la sediul oficiului parohial, cu oferte închise și sigilate, pentru darea în întreprindere a *construirii bisericii gr. catolice*.

Deodată cu oferta se va depune și o garanță de 30.000 Lei în numerar sau efecte garantate de stat în valoarea lor de curs.

După deschiderea ofertelor se va publica rezultatul și se va proceda imediat și la o licitație orală.

Planurile, devizul, condițiunile speciale și generale se pot vedea în ori ce zi la oficiul parohial din *Fildul de sus*.

Fildul de sus, la 12 Iunie 1935.

Ioan Man
primcurator
(2—2)

Vasile Ghiflu
paroh